

סי' צא

סעי' א'

נזהרו לבדוק המלח מפירורי חמץ הנמצאים בו. . . אף על פי כן אסור גזירה שמא ישכח ויאכלנה בלא הדחה, במה דברים אמורים במיני מלוחים שדרך לאכלם בכל השנה בלא הדחה. . . אבל מיני מלוחים שבכל השנה אינם נאכלים בלא הדחה. . . ולפיכך אין לחוש שמא ישכח להדיחו ומותר לאכלו בפסח על ידי הדחה."

סעי' ב' (2)

המחבר כתב "כל מידי דבעי הדחה, כגון להניח בשר היתר צונן בקערה של איסור, אסור לכתחלה, דילמא אכיל בלא הדחה",

והקשה הט"ז (סק"א) "הא כתב ב"י בסי' ב' דבכ"מ דבדיעבד מותר לא חיישינן מתחלה שמא ישכח. . . וא"כ אמאי חיישינן כאן דילמא אכיל בלא הדחה כיון דאי אכיל בלא הדחה אין איסור. . . וי"ל דבכ"מ דאין איסור ברור לפנינו אלא ספק אם יש כאן איסור וצריך דרישה אחר זה בזה אמרי' כיון דדיעבד שרי מותר לסמוך לכתחלה על הדרישה שיעשה אחר זה, משא"כ כאן שיש איסור ברור במה שישים בשר כשר בכלי של איסור אלא שיש לו תקנה בהדחה בזה לא סמכין על הדחה שאח"כ דשמא ישכח".

אדה"ז כתב סברא זו בהל' שחיטה (יו"ד

סי' א' סק"ד), לגבי שוחט שאין אנו יודעים אם בקי בהלכות שחיטה, דמותר

המחבר כתב "בשר וגבינה שנגעו זה בזה מותרים אלא שצריך להדיח". הש"ך (סק"א) הביא בשם "הב"ח דדוקא כשהאחד מהן לח, אבל אם שניהם יבשים אפילו הדחה א"צ". הפר"ת (סק"א) לאחר שהביא את הב"ח כתב "נראה דאם הבשר שמן, הגם שהוא בלי לחות, מסתמא השומן נסרך ואינו ניכר וצריך הדחה".

והפמ"ג (מש"ז סק"א) חולק וס"ל "לדינא נראה אפילו בדברים שאין שמינים אפילו אורחיה בהדחה כמו בשר חי אסור דצריך שפשוף גדול ודווקא להניח בכלי איסור מקונחת הוא דמתיר".

אדה"ז פסק כפשטות דברי הב"ח, דכתב בהל' פסח (סי' תסז סעי' מט) "בשר חי שנמצא עליו חטה בקועה. . . אם החטה היא מנוגבת וגם הבשר הוא מנוגב. . . אפילו הדחה אין צריך, אבל אם אחד מהם לח קצת. . . צריך להדיח הבשר". ולא חילק בין כחוש לשמן כשיטת הפר"ת (אף שחילק כן לקמן סעי' נא).

סעי' ב' (1)

המחבר כתב "כל מידי דבעי הדחה, כגון להניח בשר היתר צונן בקערה של איסור, אסור לכתחלה, דילמא אכיל בלא הדחה".

אדה"ז כתב דין דומה לזה בהל' פסח (סי' תמז סעי' לו), וז"ל "מיני מלוחים שלא

* בליקוטים על יו"ד שבסוף שו"ת דברי נחמיה (או"ח) נמצא קיצור מס' זה.

לב. כן הבין בפת"ש (סק"ג) ובנועם מגדים. אך עי' פמ"ג שפ"ד (סק"ב).

לג. הט"ז (סק"ב) הביא כלל מהתורות חטאת (כלל יז) דשעת הדחק כדיעבד דמי, ולשיטת אדה"ז בכלל זה עי' מ"ש בכללי הפוסקים וההוראה כלל צט.

ובמק"א (סי' תנא סעי' ב') לגבי כלים שהשתמש בהם בחמץ כל השנה ואינו רוצה להכשירן, כתב "ומכל מקום דרך עראי ומקרה מותר להוציאן ממקום שהצניען ולהשתמש בהן דבר צונן בין לח ובין יבש רק שיזהר להדיח את הכלי היטב קודם שמשתמש בו שלא יהיה שום משהו חמץ דבוק בו בעינן". אבל אסור להשתמש בהן בקביעות... אפילו בצונן עד שיכשירם... גזירה שמא ישכח וישתמש בהן בחמץ".

ועוד כתב (שם סעי' מג) "כל הכלים אפילו של חרס שנשתמש בהן חמץ כל השנה בצונן מותר להשתמש מצה בפסח אפילו בחמץ דכיון שלא נשתמשו בהם אלא בצונן לא בלעו כלום ודי להם בהדחה להעביר מה שדבוק בעין לדופני הכלי חוץ מבית שאור... אבל בצונן מותר כגון ליתן בתוכה מצה אפויה צוננת או שאר דבר צונן אפילו לח דרך עראי ומקרה... שהצונן אפילו הוא לח אינו מפליט מה שבלוע בתוך הכלי אלא אם כן שוהה בתוכו מעת לעת כמו שנתבאר בסי' תנ [הובא לעיל]... ועכשיו בדורות האחרונים נהגו כל ישראל שלא להשתמש כלל בפסח בכלי חרס כי אם בחדשים אבל כלי חרס הישנים אפילו לא נשתמש בהן חמץ מעולם כי אם בצונן אין משתמשין בהם בפסח אפילו בצונן".

סעי' ב' (4)

הפמ"ג (שפ"ד סק"ג) כתב דכלי חמץ, כיון דלא בדיל איניש מיניה, צריך לסגור בחדר במשך הפסח.

וכן כתב אדה"ז (סי' תנא סעי' א') "כל הכלים שאינו רוצה להכשירן לפסח...

ליתן לו לשחוט לכתחילה "ולא חיישינן דלמא מישתלי ואכיל בלא בדיקה משום דאף אם משתלי ואכיל לאו איסורא קאכיל דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן".

סעי' ב' (3)

הרמ"א כתב "דבר יבש ממש, אם לא בלע הכלי רק בצונן, מותר להניח דבר יבש בו בלא הדחה כלל". והקשה הט"ז (סק"ג) דהרי דבר יבש ממש אף אם בלע בחמץ מותר, ומכאן קושיא זו שינה הגירסא בדברי הרמ"א: "דבר יבש ממש, או אם לא בלע הכלי רק בצונן, מותר להניח דבר לח בו בלא הדחה כלל".

וחלק עליו הש"ך (סק"ג) והבין דברי הרמ"א כפשוטם דכלי שבלע בחמץ ונתקנח הכלי, מותר להשתמש בו דבר צונן לח (חוץ מדבר חריף) בדרך עראי, אף בכלי חרס (חוץ מפסח דיש בו חומרא מיוחדת). הפמ"ג (שפ"ד סק"ג) והפ"ח (סק"ג) פסקו כש"ך, אך חלקו עליו לענין כלי חרס דאסור להשתמש בו בצונן.

אדה"ז פסק כש"ך וט"ז בענין כלי שבלע בצונן, וכש"ך נגד הפמ"ג והפ"ח בנוגע לכלי חרס, בין בנוגע לכלי שבלע בצונן ובין בנוגע לכלי חרס (ובפסח החמיר משום חומרת פסח). והנה מה שכתב בהל' פסח (סי' תנ סעי' יג) "כלי שדרך להשתמש בו לפעמים לאכילה ושתיה... אין להשתמש בו אפילו לרחיצה וכביסה ואפילו על ידי צונן גזירה שמא ישכח וישתמש בו לאכילה ושתיה, במה דברים אמורים כשרוצה להשתמש בו בפסח בקביעות אבל להשתמש בו דרך עראי במקרה על ידי צונן מותר אפילו לצורך אכילה ושתיה אם אינו כלי חרס".

ויצנעים במקום צנוע שאינו רגיל לילך לשם כל ימי הפסח . . וטוב לסגרם בחדר מיוחד ולהצניע המפתח שלא ילך לשם כל ימי הפסח".

ובחידושי רע"ק איגר (אות ו') הביא דהמג"א בהל' פסח (סי' תסז ס"ק לג) מחלוקת דהכא דוקא בתתאה גבר דהקליפה חומרא בעלמא דאדמיקר ליה בלע בזה מקילים דיעבד אבל לא בעלמא.

סעי' ד'

הרמ"א כתב ד"במקום שצריך כדי קליפה, אם לא קלפוהו ובישלו כך מותר בדיעבד". הש"ך (סק"ח) הקשה מגיד הנשה דבדיעבד אם בישלו צריך ס' נגד הקליפה, וכאן מתירים בלי ס', וביאר דכאן איירי במקום שאינו ראוי לקלוף ולכן מותר, משא"כ בגיד הנשה דהגיד ניכר ולכן יש להצריך ס' נגדו.

אדה"ז (שם סעי' נד) נמשך אחרי המג"א וכתב בנוגע לבשר חי שנמצאה עליו חטה בקועה בפסח "אם יש להסתפק שמא נגעה גם בשאר החתיכות כגון שנמצאת על התרנגולת מבחוץ או על שאר בשר הרי כולן צריכות קליפה מעיקר הדין . . ואם עבר ובשלם בלא קליפה יש לאסור כל התבשיל באכילה אפילו יש שם הפסד מרובה ומניעת שמחת יום טוב" לה.

הצ"צ (פס"ד סי' סט אות ה') ביאר דברי האו"ה מקור דין הרמ"א באו"א, והוא דבדיעבד מותר מכיון שאינו ראוי לקלוף "ר"ל כשנתבשל פלט טעמו בכל, וא"צ אפילו ס' נגד הכ"ק", היינו שהטעם לכך שדבר שאינו ראוי לקלוף אינו צריך ס' הוא משום שהאיסור לא נבלע רק בקליפה אלא פשט בכל הקדירה, וממילא אינו צריך ס' נגד הקליפה.

והמש"ך רע"ק איגר (שם) וכתב "ודוקא בנפסק הקלות, אבל בחלב רותח שנפל על הבשר בלא נפסק הקלות י"ל דאפי' ס' לא מהני, דכל דהעירוי נוגע תמיד בבשר כל טפה וטפה נאסר".

וכעי"ז כתב בשארית יהודה (הל' מליחה סי' סט ס"ק צח) לאחר שהביא את דברי הש"ך (סי' סט ס"ק סד) המתרצים את הסתירה בין מ"ש הרמ"א כאן ובין מ"ש

לה. הנה אף שבהשקפה ראשונה נראה שהמג"א מביא טעם אחר ודלא כש"ך (ובפשטות כן הבינו הפמ"ג (מש"ז סק"ז, שפ"ד סק"ח) כו"פ (פלתי סק"ב), לכאורה אין כאן מחלוקת ולא בא המג"א אלא לבאר את דברי הש"ך, דהמע"י בגוף האיסור והיתר (שם) ימצא שהביא תחילה טעם הש"ך שא"א לקלוף והקשה דהא קיימא לן אפשר לסוחטו אסור ותירץ דהיינו בחתיכה שנאסרה בנותן טעם אבל קליפה שאינו אלא חומרא בעלמא ולכתחילה אם אפשר.

וכן משמע מהשארית יהודה (המובא בפנים) דאחר שהביא את דברי הש"ך (סי' סט ס"ק סד) המתיר את הסתירה בין הרמ"א כאן לשם, סיים בדברי המג"א, ומוכח דלדעתו הכל הולכים בדעה אחת. וכן הבין ביד יהודה (פירוש הארוך ס"ק יד) וביאר "דמה דהצריכו קליפה אינו אלא לחומרא וכל שאין כאן מה לקלוף לא החמירו עוד לאסור כולו מחמת זה, משא"כ באם הקליפה ניכרת כיון דמוכרח הוא עכ"פ לקלפו כיון דהוא בעינו, רק שנימא דלאסור הקליפה ולהתיר השאר שלא יאסור בטעמו, זה לא אמרינן, דהוי כתרתי דסתרי כיון דחשבינן ליה לאיסור תו דינינן ליה כשאר איסור לאסור ג"כ, וזה ברור כוונת הש"ך ז"ל".

ומוסיף דע"פ זה ניצל הש"ך מהשגת הכו"פ (פלתי סק"ב) "ואני לא הבנתי דבריהם בטעם הדבר למה אם האיסור גופי' נתערב אינו אוסר ואם הוא עומד רק טעמא בעלמא ולא ממשו יאסור למה וקמ"י שמי' גליא ומה נ"מ אם ניכר או לא וכו'".

וההיתר הם כחושים אף על פי כן אנו מחמירין לאסור עד ס'. . והטעם הוא כדי שלא נצטרך להבחין לחלק בין איסור כחוש לאיסור שמן, שבאיסור שמן מן הדין יש להחמיר עד ס' אפילו הן חתיכות הרבה, לפי שהאיסור עצמו מפעפע מחתיכה לחתיכה כיון שהוא שמן מצד עצמו".

סעי' ה' (3)

הרמ"א כתב "הא דטהור מלוח וטמא תפל שרי, היינו שהטמא יבש אבל אם הוא דבר צלול נאסר הטהור".

הפת"ש (סק"ז) ציין לקושיית הצ"צ (קדמון) מדוע לא אמרינן שהאיסור הצלול מהווה הדחה למלוח ומניחו מרתיחתו, ו"מדוע יגרע מהדחה אחרונה שאפילו בפעם אחת לא מיחשב רותח עוד", והסיק שדברי הרמ"א איירי בבשר בחלב דוקא כי 'אדמיקר ליה בלע', והיא בליעת איסור דהרי הוא בשר בחלב.

וכן הסיק שמהלגי בשר שהודח ממליחתו במים שנתערב בהם שכר בפסח, "משום דא"א שלא יהא בלוע מן המים לבשר אף על פי שהמים מבטלין כח המלח מכל מקום אדמחליש ליה למלח בולע קצת ונותן טעם במשהו, ובאותו משהו יש טעם חמץ במשהו דמשהו ואוסר בפסח דמשהו אין לו שיעור, לכך יש לאסור בכי האי גוונא עד כדי קליפה", אך אם אין איסור בבליעה זו נאמר דהאיסור הצלול מיקר הוותח. המנ"י (כלל ו' סק"ג, כלל כב סק"ג) חלק על הצ"צ אך העלה דיש להחמיר כוותיה בפסח.

אדה"ז פסק כמנ"י, דבהל' פסח (סי' תסז סעי' נח) כתב "אם נשאר מעט שכר בכלי ונטלו בתוכו מים והדיחו בהן בשר אחר מליחתו בפסח יש להתיר הבשר . . ואע"פ שהבשר היה מלוח עדיין

בהל' מליחה, וז"ל "קערה קר שלא בלע הרוטב אלא כדי קליפה אפילו הכי בעינן ס' נגד הקליפה, דלא אמרינן הכי אלא בעירוי בשר, כיון שנפסק הקילוח מכלי ראשון קודם שבא לכלי שני אינו חשוב לגמרי כעירוי גמור להיות מבשל ממש כדי קליפה אלא אמרינן דבולע כדי קליפה, ולפיכך אמרינן דהוא חומרא בעלמא, ובמקום דלא שייך קליפה שרי. משא"כ הכא מיירי בעירוי רוטב שלא נפסק הקילוח, דמדינא בעי קליפה, ובכשיעור זה מבשל ממש הוא (עי' או"ה הארוך ובמ"א סי' תסז ודו"ק) ואם כן אם נפסק הקילוח בעירוי מותר בלא ס'".

סעי' ה' (1)

הרמ"א כתב "כל שנמלח מליחה שאינו נאכל מחמת מלחו מחשב רותח . . אבל כל שלא נמלח כל כך מחשב צונן אפי' נמלח משני צדדין, וי"א דאנן אין בקיאים בדבר ויש לנו לחשוב אפילו מליחת צלי כרותח".

אדה"ז הזכיר שיטת המחבר בהל' פסח (סי' תנה סעי' ל') וז"ל "יש אומרים . . מליח אינו כרותח אלא אם כן הוא מלוח הרבה עד שאינו נאכל מחמת מלחו כמו שנתבאר ביורה דעה סי' צא עי' שם".

סעי' ה' (2)

הרמ"א כתב "י"א דבכל מליחה אנו משערין בס', ועי' לקמן סי' קה כיצד נוהגין". ושם פסק כמ"ש כאן דמשערין הכל בס' (כי באיסור שמן מדינא צריך שישים, ואינו יודעים לשער בין איסור כחוש לשמן, וראה לקמן סי' קה פרטים נוספים בזה).

אדה"ז פסק כרמ"א בהל' פסח (סי' תסז סעי' נג) וז"ל "בכל איסורי תורה שנמלחו עם ההיתר אע"פ שהאיסור

בתוך הציר והדם נאסר". ובהמשך (ס"ק קיא, על דברי הרמ"א שם דהיינו אפילו אם נמלח רק לצלי) כתב ". דדוקא לענין שתחשב הבשר כרותח בעיני מליחה כעין מליחה לקדרה אבל הכא אי אפשר שאפילו מליחה של צלי לא יפלוט כל שהוא מן הדם והציר הנוסף הוא אינו נאכל מחמת מלחו וחוזר ונבלע בבשר מאחר שהכלי אינו מנוקב".

סעי' ה' (5)

הש"ך (ס"ק יח) הזכיר בדבריו את פסק הרמ"א, שאין קליפת הכלי מועילה כשנבלע איסור על ידי חמץ.

אדה"ז פסק כן בהל' פסח (סי' תנא סעי' מז), וז"ל "אם רוצה לקלפו בכלי אומנות אין מועיל לו ולא לשאר כלי עץ הצריך הגעלה, לפי שהגעלה מפלטת ממנו כל הגיעול הבלוע בכל עביו מעבר לעבר משא"כ קילוף בכלי אומנות".

וראה גם בשארית יהודה (הלכות מליחה סי' סט ס"ק צח) שכתב דבמליחה "סגי בקליפת הקערה דהמלח לא הבליע בה בכולה, אלא בכדי קליפה ממנה" (ואם לא קלף והשתמש בה בדבר לח רותח - בעי שישים נגד כל הקליפה). והיינו כדברי הש"ך כאן.

סעי' ו'

הש"ך (ס"ק יט-כ) מבאר את דברי המחבר והרמ"א שחתיכה אחת שמינה מפטמתגם את החתיכה השניה וחשיב הכל שמן, וכן דלפסק הרמ"א לעולם משערין מליחה בשישים כי אין אנו בקיאים בין כחוש לשמן.

אדה"ז כתב בהל' פסח (סי' תסז סעי' נא) בענין חתיכה מלוחה שנמצאה עליה

בשעה שהדיחו והמלוח הוא כרותח, מכל מקום לא בלע כלום ממים הללו, לפי שמיד שהגיעו עליו המים נתבטל רתיחתו כי המים שהדיחו בהם הם מבטלים כח המלח ואין לו כח להבליע המים בבשר, ומ"מ מחמת חומרת חמץ בפסח יש לקלוף מעט הבשר במקום שנגעו בו המים הללו, והיא חומרא בעלמא".

סעי' ה' (4)

הרמ"א כתב "כל ציר מבשר שנמלח אפילו לא נמלח רק לצלי, חשוב רותח", היינו שאפילו שהבשר לא נחשב רותח, הציר עדיין יחשב כרותח. וחולק בזה על המחבר (שכתב בתחילת הסעי' ששיעור מליחה היינו כעין מליחה לקדירה), וכמ"ש הש"ך (סי' סט ס"ק עא).

אדה"ז בהל' פסח (סי' תמז סעי' כט) פסק כרמ"א, לגבי דבר מליח שנכבש בכלי חמץ דאם "שהה הציר בתוך הכלי כשיעור בישול... אסור לאכול מהמליח שנכבש בתוכו אפילו ביום טוב האחרון, לפי שהציר הוא דבר חריף כיון שהוא יוצא מהמליח על ידי כח המלח שעליו, הרי כל כח המלח בציר ודינו כרותח גמור כמ"ש ביורה דעה סי' סט וצא". וכן פסק הדברי נחמיה (ליקוטים על יו"ד, סי' צא).

וכמו כן כתב השארית יהודה (הלכות מליחה סי' סט ס"ק קו - לגבי בשר שנמלח ושהה בציר כשיעור שיתנו מים על האש ויתחילו להרתיח, דכל מה שממנו בציר אסור) וז"ל "ואפילו לא שהה שיעור מליחה דאין הבשר חשוב רותח לדעת השו"ע לקמן סי' צא סעי' ה' מכל מקום הציר והדם מתחילין לצאת מן הבשר מיד והטפות עצמן אינן נאכלין מחמת מלחן וכיון שכן הבשר שהוא מתכבש ומתבשל

הג"ה:.. וי"א דאפילו הם צוננים דינא הכי
וכן יש לנהוג אם אין הפסד מרובה". הט"ז
(ס"ק יב) פסק כרמ"א, והקיל במקום שלא
נמלח כלל. אך הש"ך (ס"ק כא) כתב דצ"ע
אם יש להקל בזה.

אדה"ז פסק כרמ"א בהל' פסח (סי' תסה
סעי' ה'), וז"ל "בשר צונן שנפל
לתוך חלב צונן אע"פ שיש בבשר בקעים
הרבה נוהגין להתיר הבשר על ידי שטיפה
והדחה בהפסד מרובה או שעת הדחק
כמ"ש ביו"ד סי' צא". היינו שלכתחילה
כולו אסור, ואפילו לא נמלח כלל.

עוד כתבו המחבר והרמ"א דדין זה איירי
בבשר צלי או מבושל אך לא בבשר חי, וכן
פסק הש"ך (שם), אך הפר"ח (ס"ק יח) ס"ל
דגם בשר חי נאסר כולו, אך מקיל במקום
הפס"מ,

וכן דעת אדה"ז (שם) ממה שאיירי
בהמובא לעיל בבשר חילי.

ולמעיר דהדברי נחמיה כתב (ליקוטים על
יו"ד, סי' צא) שנוהגין כמחבר.

חיטה בפסח דיש להתיר כאשר "הבשר
הוא כחוש אבל אם הוא שמן. . שמנונית
הבשר מפטם את הציר הנבלע בו ונעשה
כאלו הוא עצמו שמן. . ויש חולקין על
זה ואומרים שאין כח בשמנונית הבשר
לפטם את הציר הנבלע כיון שהשמנונית
הוא צונן, ואף שהוא מלוח והמלוח דינו
כרותח מכל מקום אינו כרותח ממש לענין
זה שיהא בו כח לפטם את הציר הנבלע בו,
וכן עיקר. . ועכשיו שאין אנו בקיאים בין
בשר כחוש לשמן כמו שנתבאר בסי' תמוז
אף אם אותה חתיכה. . היא כחושה כולה
אין לאכלה בפסח. . אלא אם כן יש שם
הפסד מרובה, כגון שהוא עני והיא חתיכה
גדולה וחשובה, או שיש שם מניעת
שמחת יו"ט שאז יש להתירה לאחר שיסיר
כדי קליפה".

סעי' ז'

המחבר כתב "אם יש בו בקעים או שהוא
מתובל בתבלין והוא צלי רותח כולו אסור,

לו. בפסקי אדמו"ר הזקן האריך לבאר דמקור שיטת אדה"ז מדברי המג"א בסי' תמוז סק"ט וסי' תסז ס"ק
יט, ושקיל וטרי בהבנת אדה"ז בשיטת המג"א, ועפ"ז תירץ מה שאדה"ז לא הביאו בסי' תסז סעי' כט. אך
אשתמטיה ליה הצ"צ (פס"ד סי' תמוז סק"י) דמביא המקורות הנ"ל ומבאר שאדה"ז חלק על המג"א בזה, ולכן
השמיט דעתו בסי' הנ"ל, ע"ש.

סי' צב

סעי' א' (1)

המחבר כתב "כזית בשר שנפל לתוך יורה של חלב רותח, טועם העובד כוכבים הקדירה אם אמר שיש בה טעם בשר אסורה ואם לאו מותרת אפי' בפחות מששים ואותה חתיכה אסורה, במה דברים אמורים בשקדם והוציא החתיכה קודם שתפלוט חלב שבלעה, דהיינו קודם שתנוח היורה מרתיחה כו". דכל זמן שהיורה רותחת חתיכת הבשר בולעת חלב ומבלע בלע מפלט לא פליט. ופסק המחבר כשיטת ר"ת דהחתיכה אינה פולטת מה שבלע עתה, אך היא פולטת פליטת עצמה (היינו מה שבלעה כבר).

אדה"ז בדיני הגעלת כלים (סי' תנב סעי' יח) הזכיר דין זה "אמרו חז"ל שטבע הרותחין לבלוע ולא לפלוט מה שבלעו, כמו שנתבאר ביו"ד סי' צב"ז.

ומ"ש המחבר דסמכין אטעימת עכו"ם, והאריך הפר"ת (סק"ג) בביאור שיטות הראשונים בזה,

עי' להלן סי' צח (סעי' א') מ"ש בשיטת השארית יהודה והצ"צ.

סעי' א' (2)

הצ"צ (פס"ד סי' צב סעי' א' אות ג') הביא מחלוקת הראשונים לגבי דבר שיש לו מתירין דאינו בטל לעולם, אי נאמר דהוי ככזית של בשר שנפלה ליורה של חלב דנאמר בו חנ"נ, והסיק ד"ש להקל, דהא קיי"ל דמלח שנאסר אינו אוסר רק בס' אע"פ שמ"מ המלח נ"ט... ועוד אפ"ל דבדשיל"מ לא שייך כ"כ לומר חנ"נ כיון שעתידי להיות נותר לגמרי, שהרי י"א שאפילו בכלי לא אמרי' מה"ט חנ"נ כיון שיכול להפריד האיסור ע"י הגעלה, וכש"כ הכא שיהי' נותר ממילא... משמע דאין להחמיר כלל". וע"ע להלן סי' קב סעי' א' (3).

סעי' ב' (1)

מצאנו ד' שיטות בענין טיפת חלב שנפל על חתיכה שמקצתה בתוך הרוטב: א) דעת הש"ך (סק"ד) בדעת ר"י שאם יש ס' בקדרה כנגד הטפה הכל מותר, ואם לאו הכל אסור.

ב) דעת הש"ך (שם) בדעת רש"י שאם יש ס' בחתיכה כנגד הטפה הכל מותר, ואם לאו החתיכה אסורה ושאר הקדרה מותרת.

* **הצ"צ** (פס"ד סי' צב, וחלק מהם הועתקו בחידושים על הש"ס (ח"ב) חולין פ"ח) כתב סיכום מסי' זה, וגם כמה חידושים. ובליקוטים על יו"ד שבסוף שו"ת דברי נחמיה (או"ח) נמצא קיצור מסי' זה. הובא להלן בח"ב. לז. ולהעיר שדברי אדה"ז הם בביאור שיטת הרמב"ן שחולק על ר"ת, וגם אדה"ז פסק כמו ר"ת שם סעי' כ'. אלא שכיון שרק לדעת הרמב"ן יש דמיון בין הגעלת כלים להדין דחתיכה מבלע בלע וכו', לכן דוקא כאן ציין אדה"ז לסי' צב כי רק לפי שיטתו יש כאן הדין שמבלע בלע.

לח. **הצ"צ** (פס"ד סי' צב סעי' ב' אות א') האריך בקושיות וביאורים בשיטת הר"י.

לט. ממשעות ממ"ש **הצ"צ** (פס"ד סי' צב סעי' ב' אות א') שנוטה להבין שיטת רש"י כהש"ך והפר"ח דמה שבקדירה אינו מצטרף לא לבטל הטיפה ולא להיאסר מהטיפה. ומביא (שם עמ' קצו ד"ה והנה לדעת רש"י) הבנה זו כסניף להיתר.

ועוד הקשה (שם סי' צב סעי' ב' אות א') על הבנת הט"ז ברש"י.